

Aleg. 45.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państw. z d. 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116.

Wysoki Sejmie!

Sankeyonowana na dniu 30. czerwca r. b. ustawa państwowa o popieraniu kultury krajowej w dziedzinie budowli wodnych posunęła tak doniosłą dla naszego kraju rolniczego sprawę melioracyj o znaczny krok naprzód. Oprócz prawnych bowiem postanowień ułatwiających zrealizowanie przedsiębiorstw melioracyjnych zawiera nastawa ta ważne normy finansowe, wypełniające lukę w dotychczasowym ustawodawstwie wodnem, bo regulujące definitywnie udział skarbu państwa w budowlach, które mają na celu ochronę gruntu od spustoszeń powodziowych lub podniesienie produkcji rolnej przez osuszenie i nawodnienie, a których wykonanie leży w interesie publicznym (§. 1 ustawy).

Z państwowego funduszu melioracyjnego, mającego się utworzyć w myśl §. 2 powołanej ustawy w 10 latach 1885 do 1894 z corocznej dotacyi 500.000 zł. w. a. z funduszków państwowych, subwencyonowane będą przedsiębiorstwa ogłoszone *w drodze ustawodawstwa krajowego*, albo jako przedsiębiorstwa, mające się przeprowadzić z funduszków krajowych, albo też jako przedsiębiorstwa, podejmowane przez pewne powiaty, gminy, lub spółki wodne, a subwencyonowane z funduszu krajowego.

Pomoc państwowa stanowi przy pierwszych zasilek bezzwrotny w wysokości najwyżej 30% kosztów, który może być podniesionym do 50% kosztów, jeżeli przedsiębiorstwo ma na celu wyłącznie lub w części roboty górskie, dla drugich zaś przedsiębiorstw może być zapewnioną z państwowego funduszu melioracyjnego bezzwrotna zapomoga lub pożyczka najwyżej 4-procentowa w maksymalnej wysokości kwoty na ten cel przez kraj przyzwolonej

Pomoc ta jednakże ze strony państwa dla robót melioracyjnych jest tylko warunkową, gdyż ustawa czyni ją zależną od uprzedniego subwencyonowania z funduszu krajowego. I tak wedle §. 4. ustawy melioracyjnej udział funduszu krajowego w kosztach robót stanowić ma przy pierwszych, t. j. krajowych przedsiębiorstwach, bezzwrotny zasilek w wysokości najmniej 40% preliminarowanej potrzeby, przy drugich zaś t. j. powiatowych, gminnych lub spółkowych przedsiębiorstwach: jeżeli budowle mają na celu ochronę gruntów od spustoszeń powodziowych

(obrywania brzegów, zasypania żwirem wylewów), bezzwrotny zasiłek w wysokości najmniej 30% potrzeby, lub też jeżeli chodzi o podniesienie dochodu z gruntów przez osuszenie lub nawodnienie, bezzwrotny zasiłek w wysokości najmniej 20%, względnie pożyczka najwyżej 4-procentowa w wysokości najmniej 30% preliminowanych kosztów.

Oprócz tego musi być dalej:

- 1) Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i kosztorys ułożonym w porozumieniu z Rządem;
- 2) przyznaniem Rządowi wpływ na przebieg przedsiębiorstwa;
- 3) zapewnieniem przyszłe utrzymanie mających się wykonać budowli przez odpowiednie postanowienia ustawy krajowej, regulującej przeprowadzenie budowy, wreszcie,
- 4) zapewnioną pomoc kraju przy przedsiębiorstwach powiatowych, gminnych, lub spółkowych przy równoczesnym utrzymaniu w mocy tych szczególnych zobowiązań, jakim wedle ustawy wodnej podlega kraj z tytułu posiadania nieruchomości lub zakładów wodnych.

Ażeby te tak doniosłe dla kultury krajowej postanowienia ustawy melioracyjnej także dla naszego kraju zużytkować, a przedewszystkiem tutejszym przedsiębiorstwom pomoc z państwowego funduszu melioracyjnego zapewnić, Wydział krajowy zaraz po przyjęciu projektu rzezzonej ustawy przez obie Izby Rady państwa w oczekiwaniu bliskiej sankeyi wziął tę sprawę pod rozważę.

Ponieważ, jak wyżej nadmieniono, pomoc państwowa dla przedsiębiorstw melioracyjnych wedle §. 4. ustawy zależną jest od uprzedniej akcyi kraju, a wysokość subwencyi państwowej na melioracye co najwięcej dosięga wysokości zasiłków krajowych. przeto najważniejszym przedmiotem badania było dla Wydziału krajowego oznaczenie corocznej dotacyi z funduszu krajowego dla przedsiębiorstw melioracyjnych w takiej wysokości, któraby odpowiadała rozległości i zaludnieniu kraju, oraz potrzebie melioracyj. Z uwagi, że ludność Galicyi wynosi przeszło czwartą część ludności całej Przedlitawii (26.909%), obszar zaś ziemi zostającej pod kulturą 26.85%, tudzież ze względu na wielką ilość rzek i potoków zdziczałych w naszym kraju, które wskutek zaniedbania zalewają prawie corocznie wielkie przestrzenie giuntów uprawnych, a skutkiem tego konieczność przeprowadzenia ochronnych budowli wodnych w szerokich rozmiarach, wreszcie ze względu na ogromne obszary ziemi, które z powodu nadmiaru wilgoci są dziś bezużytecznymi lub nie mogą być zużytkowane w stopniu odpowiednim jakości gleby i dlatego potrzebują melioracyj lokalnych, Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 3. Czerwca r. b. L. 27.741 na wypadek, jeżeli ustawa melioracyjna uzyska Najwyższą sankeyę wstawić do preliminarza funduszu krajowego na r. 1885. kwotę 100.000 zł. w. a. na popieranie krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, sądząc, że subwencya ta, pociągająca za sobą równy zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego a wynosząca zaledwie piątą część państwowej dotacyi rocznej, przeznaczonej dla tego funduszu, stanowi *minimum*, jakiego kraj od państwa w porównaniu z innymi krajami koronnymi na cele melioracyj domagać się może, zwłaszcza, że inne prowincye, jak Wydział krajowy wykazał w piśmie z dnia 22. Kwietnia r. b. L. 19.280, wystosowanem do Ministerstwa rolnictwa i Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie w sprawie melioracyj (alegat 14 i 15 sprawozdania z czynności Wydziału krajowego), na tem polu dotychczas hojnie były wspierane.

Wydział krajowy nie potrzebuje na tem miejscu udowadniać, że kwota powyższa może tylko przy równoczesnym przeprowadzeniu regulacyi większych rzek, co do której w mowie będąca ustawa nie zawiera postanowień finansowych, normujących udział państwa w kosztach, wpłynąć skutecznie na podniesienie rolnictwa w kraju.

Celem zebrania materiału potrzebnego do ocenienia, które przedsiębiorstwa melioracyjne ze względu na ich ważność dla ochrony gruntów i podniesienia produktywności ziemi zasługiwałyby przedewszystkiem na pomoc kraju i państwa, oraz celem ułożenia pewnego planu dla stopniowego wykonania robót, rozesłał Wydział krajowy d. 3. Czerw. r. b. do L. 27.741 okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych, Zarządów oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodars. i okręgowych Towarzystw rolniczych, zostających w obrębie c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego

z wezwaniem, ażeby objawiły zdanie co do potrzeby regulacji rzek niespławnych w dotyczącym powiecie, względnie w obrębie i przedłożyły sprawozdania, poparte wedle możliwości bliższymi szczegółami odnoszącymi się do ilości nieuregulowanych rzek, z szczególnem uwzględnieniem takich wód płynących, które okolicy najwięcej szkód wyrządzają a tem samem najbardziej regulacji potrzebują, dalej długości przestrzeni tych rzek, liczby interesowanych gmin i obszarów dworskich, wreszcie obszaru zalewanego lub zabagnionego i tegoż kultury.

Ponieważ z dotychczasowej praktyki bióra melioracyjnego okazało się, że wypracowanie technicznych operatów regulacji rzek napotyka częstokroć na trudności z powodu braku dat, odnoszących się do stanów wody, chyżości tejsze przy wysokim stanie, oraz opadów atmosferycznych, jakich to dat dostarczyć mogą tylko systematyczne obserwacje racjonalnie po całym kraju urządzonej sieci stacyj wodoskazowych (hydrometrycznych) i ombrometrycznych, zatem w obec zapewnionego ustawą melioracyjną rozwoju mniejszych robót regulacyjnych i ochronnych postanowił Wydział krajowy równocześnie urządzić stacje hydrometryczne na mostach krajowych i polecił zarazem Wydziałom powiatowym zająć się obserwacją stanów wody w rzekach niespławnych potrzebujących regulacji i przez urządzenie wodoskazów na lodowcach lub filarach mostów, na drogach powiatowych i poruczenie powiatowym droźnikom codziennego odczytywania stanu wody na tych wodoskazach, wykazy zaś zawierające zestawienia stanów wody z całego miesiąca przysyłać z początkiem każdego następnego miesiąca Wydziałowi krajowemu do użytku bióra melioracyjnego. Ażeby podobne wodoskazy mogły być w odpowiednich punktach rozmieszczone, polecił Wydział krajowy na razie Reprezentacyom powiatowym sporządzić przy pomocy kraj. inżynierów okręgowych wykaz mostów powiatowych wraz z odpowiednimi wnioskami, po zbadaniu których Wydział krajowy poweźmie decyzją co do urządzenia powiatowych stacyj hydrometrycznych.

W tej ważnej sprawie stacyj hydrologicznych i udometrycznych, odniósł się także Wydział krajowy odezwaniami z dnia 3. Czerwca r. b. L. 27741 do wszystkich przedlitawskich Wydziałów krajowych i lwowskiego c. k. Namiestnictwa, do którego zarazem udał się z zapytaniem, jakie projekty regulacyjne, wygotowane już przez oddział budowniczy Namiestnictwa, mogłyby stanowić podstawę do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi w roku bieżącym wniosków uznania tych projektowanych robót stosownie do §. 45 ustawy wodnej a §. 4. ustawy melioracyjnej za przedsięwzięcia krajowe.

Wreszcie wyżej powołaną uchwałą z dnia 3. Czerwca b. r. postanowił Wydział krajowy zarządzić pod przewodnictwem Szefa departamentu II. p. Dra Józefa Wereszczyńskiego naradę, do której oprócz trzech inżynierów bióra melioracyjnego, zaprosił c. k. radcę budownictwa p. Macieja Moraczewskiego, a której poruczył zbadanie rzek niespławnych, potrzebujących najbardziej regulacji oraz przygotowanie wniosków dla Wysokiego Sejmu co do tych robót, któreby już z rokiem przyszłym mogły być rozpoczęte.

Rezultat powyższych kroków i zarządzeń Wydziału krajowego przedstawia się następujnie.

I.

Zaproszeni przez Wydział krajowy powyżej wymienieni znawcy odbyli pod przewodnictwem Członka Wydziału krajowego Dra Józefa Wereszczyńskiego kilka posiedzeń, na których przedmiotem dyskusji była sprawa podziału robót regulacyjnych i ochronnych oraz melioracyjnych podług ich rozległości i sposobu pokrycia kosztów, tudzież ułożenia porządku, w jakim przedsiębiorstwa melioracyjne, dające się podciągnąć pod postanowienia ustawy melioracyjnej, należałoby przeprowadzić w naszym kraju ze względu na ich nagłość i ważność.

Wedle jednomyślnie objawionego zdania przez tę ankietę, należałoby podzielić wszystkie roboty regulacyjne i melioracyjne w kraju na trzy kategorie. Do pierwszej kategorii należałoby zaliczyć budowle wodne wykonywane wyłącznie w celach państwowych, których koszta ponosi

w myśl §. 4. Najwyższego postanowienia z dnia 30. Października 1830. skarb państwa, t. j. roboty regulacyjne, które mają na celu spławność rzek statkami lub tratwami, albo też na rzekach granicznych zabezpieczenie brzegów jako terytorjum państwa.

Dalszy podział robót melioracyjnych leżących w interesie publicznym na następne dwie kategorie koniecznym jest ze względu na postanowienia §. 1. ustawy melioracyjnej.

Do drugiej więc kategorii robót melioracyjnych należą takie przedsiębiorstwa publiczne, które z powodu szczególnej doniosłości lub kosztowności potrzebują pomocy państwowej w wyższym stopniu, aniżeli takową normuje ustawa melioracyjna, lub też za nadto wyczerpałyby państwowy fundusz melioracyjny ze szkodą innych przedsiębiorstw godnych uwzględnienia. Do takich przedsiębiorstw dałyby się zaliczyć systematyczne roboty regulacyjne i ochronne na *większych dopływach karpackich* Wisły i Dniestru wraz z przeprowadzeniem kosztowniejszych zabudowań dzikich potoków górskich, zalesieniem огоłoconych z lasów gór, oraz odwodnieniem i ustaleniem usuwistych stoków górskich.

Trzecią wreszcie kategorię robót melioracyjnych stanowiłyby przedsiębiorstwa wymienione w państwowej ustawie melioracyjnej a dające się przeprowadzić przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, bądź to jako przedsiębiorstwa krajowe, bądź też jako przedsiębiorstwa podejmowane siłami zbiorowymi a przez kraj subwencyonowane, które mają na celu ochronę własności ziemskiej od wylewów, lub podniesienie dochodu z gruntów przez osuszenie lub nawodnienie. Pod tę kategorię podpadają nizinne dopływy Wisły, pobocznie podgórskie głównych dopływów Wisły i Dniestru, podolskie dopływy Dniestru, osuszenie i nawodnienie większych obszarów, przeprowadzane przez powiaty, gminy lub spółki wodne, wreszcie mniej kosztowne roboty górskie (na Podgórzu).

Co do pierwszej kategorii, to w obec licznych pobocznie Wisły i Dniestru, na których dziś splaw się odbywa, a które nie są wliczone do rzek państwowych, wypadałoby zwrócić usiłowania kraju w tym kierunku, ażeby większe przestrzenie spławnych rzek i dalsze spławne dopływy objął Rząd pod swoją pieczę, tudzież przeprowadził budowle wodne na rzekach państwowych w jak najkrótszym czasie.

Dalsza akcja jednak na tem polu usuwa się od ingerencyi krajowych czynników ustawodawczych i autonomiczno-administracyjnych.

Przedsiębiorstwa drugiej kategorii, wymagające znaczniejszych nakładów, których wykonanie nie może być uskuteczniem z pomocą państwowej dotacji rocznej 500.000 zł. w. a. na cele melioracyjne, a którym już sama ustawa melioracyjna przyznaje prawo do większego zasiłku z funduszków państwowych, mogą być tylko przeprowadzone w drodze osobnych ustaw krajowych i *państwowych*. Tej kategorii rzek kraj nasz posiada przeważną liczbę. To też rzeki z powodu braku opieki wyrządzają gospodarstwu krajowemu największe szkody często powtarzającemi się wylewaniami a systematyczne przeprowadzenie budowli ochronnych i regulacyjnych na tych rzekach w raz z robotami górskimi stało się po tegorocznej katastrofie powodziowej nieodzowną koniecznością.

Co do trzeciej kategorii robót melioracyjnych zauważa się, że najpilniejszym okazuje się uregulowanie wód dzikich i mniejszych dopływów na Powisłu, następnie należałoby dokonać regulacyi mniejszych dopływów podgórskich pobocznie Wisły i Dniestru, regulacyi Bugu i Styru z dopływami, podolskich dopływów Dniestru, wreszcie osuszenie rozległych bagnisk i moczarów w naszym kraju.

II.

W wykonaniu powyżej powołanego polecenia Wydziału krajowego z d. 30. Czerwea r. b. nadesłało 54 Wydziałów powiatowych wykazy rzek i potoków potrzebujących uregulowania partje mniej lub więcej szczegółowemi datami, odnoszącemi się do kwestyj w okólniku Wydziału krajowego wskazanych; 20 zaś Wydziałów powiatowych nie przedłożyło w tej sprawie żadnych

relacji. Z zawezwanych równocześnie okręgowych Towarzystw rolniczych w zachodniej części kraju i oddziałów galic. Towarzystwa gospodarskiego objawiły zdanie towarzystwa: Brzeskie i Rzeszowskie, tudzież oddziały Łańcucko-Jarosławski, Kałuski i Bełzecko-Sokalski. Sprawozdania te obejmują rzeki należące tak do drugiej jak i do trzeciej kategorii i wedle dołączonego leg. I. wykazu $\%$ rzek potrzebujących regulacji, sporządzonego na podstawie tych sprawozdań, dowodzą najdobitniej, jak ogromne zadanie ma kraj i państwo na tem polu do spełnienia.

Wyczerpujące sprawozdanie w tym przedmiocie nadesłały Wydziały powiatowe: Brzeski, Mielecki, Tarnobrzegi, Niski, Samborski, Stryjski, Doliński, Bohorodczański, Kamionecki i Sannocki, oraz oddział Łańcucko-Jarosławski e. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i okręgowe Towarzystwo rolnicze Brzeskie, przedkładając zarazem szczegółowe wnioski co do podjęcia robót melioracyjnych w tych powiatach siłami zbiorowemi przez utworzenie spółek wodnych lub też ogłoszenie tych robót za przedsiębiorstwa krajowe.

Najgruntowniej jednak i z wielką znajomością hidrotechniki opracowany operat w sprawie regulacji rzek niespławnych przedłożył Wydział powiatowy Brzeski. Oprócz memoriału bowiem, w którym podnosi potrzebę systematycznej regulacji rzek i potoków z uwzględnieniem całej przestrzeni rezydentów, ich dopływów i dorzeczy, tudzież robót górskich, oraz przedstawia wnioski oparte już na państwowej ustawie melioracyjnej co do udziału kraju i państwa w kosztach przeprowadzenia licznych robót melioracyjnych w tamtejszym powiecie, nadesłał tenże Wydział szczegółowy wykaz 20 rzek niespławnych i potoków z podaniem długości każdej rzeki, średniego opadu, liczby gmin i innych stron interesowanych, rodzaju budowli wodnych, jakie należałoby wykonać na każdej rzece, przybliżonych kosztów projektowanych robót, obszaru podlegającego zalewom i rodzaju kultury gruntów zalewanych, wreszcie odpowiednich obiektów, na których możnaby urządzić wodoskazy.

Nadto przedłożył Wydział powiatowy Brzeski plan poglądowy wraz z analizą cen i przybliżonym kosztorysem regulacji Dunajca od Czehowa do Zgłobic, wypracowany przez inżyniera dróg krajowych p. Chrzaszczewskiego i operat techniczny regulacji potoku Kisieliiny, sporządzony przez inżyniera cywilnego p. Krzyżanowskiego.

Operaty te mogą już stanowić podstawę do traktowania powyższych dwóch przedsiębiorstw w myśl §. 4. ustawy melioracyjnej.

Z reszty powyżej wymienionych Wydziałów powiatowych nie można pominąć milczeniem relacji Wydziałów powiatowych w Dąbrowej, Mielcu, Tarnobrzegu i Nisku, które zawierają propozycje rozpoczęcia zaprojektowanych już robót melioracyjnych z rokiem przyszłym, przy udziale w kosztach kraju i państwa.

I tak zasługiwałyby przedewszystkiem na wzięcie pod rozwagę:

- 1) Regulacja Nowego Brnia i dopływów w powiecie Dąbrowskim wedle projektu e. k. inżyniera p. Heinricha wypracowanego w roku 1875;
- 2) Kanał osuszający zawiązanej w roku bieżącym spółki wodnej w powiecie Mieleckim, po lewej stronie drogi Dębicko-Nadbrzeziańskiej;
- 3) Regulacja potoków Łęgu i Trześniówki w powiecie Tarnobrzegim, wedle projektów sporządzonych w r. 1865 przez e. k. powiatowy urząd budowli wodnych w Dzikowie;
- 4) Osuszenie kilku tysięcy hektarów bagien w powiecie Niskim, wedle projektu inżyniera kultury p. Skowrońskiego.

Niektóre z tych projektów podległy wprawdzie muszą rewizji, zwłaszcza, że od czasu sporządzenia tychże mogły zajść w kierunku biegu rzek znaczne zmiany, mogą jednak być wzięte za podstawę do przyznania powyższym przedsiębiorstwom w drodze ustaw krajowych zasiłków z funduszu krajowego i państwowego.

Wreszcie nadmieniam się, że wedle odczytu tutejszego Namiestnictwa z d. 25 sierpnia r. b. 1. 40.947, rządowe organa techniczne miały wykonać jeden tylko operat, dający się podciągnąć pod postanowienia ustawy melioracyjnej, tj. projekt regulacji Pełtwi od grobli w Barszczowicach

aż do wylotu Jaryczówki pod Kutkorzem. Kosztorys opiewa na kwotę 9.000 zł. w. a., z której konkurencyja, przeważnie kolej Karola Ludwika, złożyła już kwotę 2.015 zł. 58 ct. w. a. Kwota powyższa wraz z projektem regulacyi Pełtwi zalega w Starostwie Przemysłańskim.

III.

W sprawie obserwacyj hydrometrycznych i ombrometrycznych, nadeszły Wydziały krajowe prowincyj alpejskich i słowiańskich cenne materyały, zawierające wskazówki tak co do urządzenia stacyj wodoskazowych i ombrometrycznych jak i pokrycia kosztów założenia i utrzymania tych stacyj.

1) *Obserwacye stanów wody w rzekach*, względnie pomiary szybkości wody przy wysokim stanie wody, odbywają się w prowincyach niemieckich wyłącznie na koszt skarbu państwa, w prowincyach natomiast słowiańskich, jak Czechy, Morawa i Śląsk, kosztem funduszów krajowych przy pewnej subwencji ze skarbu państwa.

I tak w Tyrolu urządzone wodoskazy na Renie, Inie i Adydze wyłącznie na koszt państwa, a nadzór i spostrzeżenia codzienne odbywają się przez rządowy personal budowniczy. Spostrzeżenia wodoskazowe bywają co pół roku zestawiane graficznie i przedkładane Namiestnictwu. Ilość wodoskazów rządowych wynosi na Renie na długości 37·5 kilometrów 9 stacyj, na dolnym biegu Inu od Innsbruku w dół na długości 93·5 kilometrów 6 stacyj, (na których spostrzeżenia odbywają się już od lat 40), wreszcie na Adydze od ujścia rzeki Passer w dół na długości 102·5 kilometrów 25 stacyj hydrometrycznych.

We Vorarlbergu utrzymuje Rząd wodoskazy na Renie w odległości 2 do 8 kilometrów. Podobnie odbywają się spostrzeżenia hydrologiczne w Austrii dolnej i górnej, Salzburgu, Styrii i Karyntyi.

W Czechach utrzymuje kraj przy rocznej subwencji rządowej 1.000 zł. na Łabie 5, na Moldawie 7, na 17 zaś krajowych rzekach 25 stacyj wodoskazowych, których spostrzeżenia bywają corocznie publikowane. Podobnie zorganizowano stacye hydrometryczne na Śląsku w liczbie 2 na Wiśle, a po jednej na innych rzekach, tudzież na Morawie na ważniejszych dopływach rzeki Morawy, których regulacya jest zamierzoną, w liczbie 30.

Wodoskazy założono w tych trzech krajach koronnych kosztem funduszu krajowego na mostach, jazach i sluzach, obserwują zaś stany wody bądź to prywatnie bezpłatnie, bądź też strażnicy i drożnicy za małym wynagrodzeniem 6 do 36 zł. rocznie. Przy wielkiej wodzie odbywa się także mierzenie szybkości wody w rzekach obok wodoskazów w sposób prymitywny za pomocą drewnianych pływaków przez uproszonych w tym celu nauczycieli miejscowych lub budowniczych.

2) *Obserwacye opadów atmosferycznych* odbywają się w niemieckich krajach koronnych w urządzonych przez centralny instytut meteorologiczny lub austr. towarzystwo alpejskie i krajowe towarzystwa przyrodnicze prowincjonalnych stacyach meteorologicznych. W Śląsku i na Morawie zakładano stacye meteorologiczne przy pomocy kraju i Towarzystw rolniczych z uwzględnieniem poszczególnych dorzeczy rzek oraz zamierzonej regulacyi. Najracjonalniej zorganizowano jednak obserwacyę opadów atmosferycznych w Czechach założeniem 287 stacyj ombrometrycznych, w których bezpłatnie zajmują się spostrzeżeniami miejscowi nauczyciele, księża, rządcy, leśniczowie i t. p. Daty w ten sposób zebrane bywają oddawane do użytku krajowej komisji hydrograficznej, która rezultaty spostrzeżeń corocznie publikuje.

W naszym kraju istnieją dotychczas wodoskazy tylko na rzekach rządowych i niektórych mostach krajowych. Wedle powołanej powyżej odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 25. Sierpnia r. b. odbywają się obserwacye w roku bieżącym:

a) Na *Wiśle* na 7 wodoskazach, mianowicie: pod Dworami, Krakowem, Sierosławicami, Popędzyną, Jagodnikami, Szczucinem i Dzikowem;

b) na *Dunajcu* na 3 wodoskazach pod Nowym Sączem, Złotobianami i Żabnem;

c) na *Wisłocie* pod Łabuziem;

d) na *Sanie* na 7 wodoskazach pod Postołowem, Przemyślem, Radymnem, Jarosławiem, Rzu-
chowem, Rudnikiem i Skowierzymem.

e) na *Dniestrze* na 5 wodoskazach pod Radłowicami, Rozwadowem, Haliczem, Niżniowem
i Zaleszczykami;

f) na *Strwiążu* pod Koniuszkami;

g) *Stryju* pod Stryjem;

h) na *Prucie* pod Kołomyją.

Na mostach zaś krajowych istnieje dotychczas tylko 7 wodoskazów, mianowicie: na Dunajcu
w Maszkowicach i Gołkowicach, na Popradzie pod Starym Sączem, na *Sanie* w Jarosławiu, na
Dniestrze w Haliczu, na Bystrzycey w Jezupolu i na Prucie w Śniatynie obok 10 wodoskazów za-
łożonych specjalnie dla projektowanej regulacji górnego Dniestru z dopływami.

Ilość jednakże tych stacyj wodoskazowych jest niedostateczną, gdyż całe przestrzenie rzek,
których regulacja jest niezbędnie potrzebną, nie posiadają jeszcze wodoskazów. W sprawie pomno-
żenia liczby wodoskazów na obiektach rządowych, udał się Wydział krajowy odezwą z d. 3. Czerwca
r. b. do c. k. Namiestnictwa we Lwowie, również zarządził przygotowanie podobnych stacyj wodo-
skazowych na mostach powiatowych, co się zaś tyczy pomnożenia stacyj hydrometrycznych na obje-
ktach krajowych, to spodziewa się Wydział krajowy, że Wysoki Sejm upoważni go do założenia
odpowiedniej ilości wodoskazów krajowych i zaprowadzenia spostrzeżeń z wstawionego w budżet
na popieranie przedsięwzięcia kredytu, zwłaszcza że przeważnie tylko założenie wodo-
skazów obciąży fundusz krajowy nieznaczną kwotą, obserwacya zaś odbywać się będzie przez kraj-
owych konduktorów i drożników albo bezpłatnie, albo też za małym wynagrodzeniem rocznem od
12 do 24 zł. w. a.

Co do obserwacyi opadów atmosferycznych w naszym kraju zauważa się, że oprócz urzęd-
nych i utrzymywanych kosztem kraju 8 stacyj meteorologicznych w dorzeczu górnego Dniestru
w zamiarze przyszłej regulacji tej rzeki, istnieje w kraju wedle sprawozdania komisji fizyograficznej
akademii umiejętności z r. 1882. 41 stacyj meteorologicznych, z których tylko pewna liczba zajmuje
się spostrzeżeniami w ciągu całego roku. Ilość jednakże i rozmieszczenie tych stacyj nie odpowiada
potrzebie ze względu na regulacye rzek; dlatego też należałoby kosztem kraju zorganizować racyo-
nalnie całą sieć stacyj i to nie meteorologicznych, lecz wyłącznie *ombrometrycznych*, obserwujących
tylko opady atmosferyczne. Wydział krajowy przyznaje wprawdzie, że donioślejszemi byłyby i dla
nauki i dla kultury krajowej obserwacye na większą skalę, jak ciśnienia powietrza, a szczególnie
temperatury, (od wyników bowiem obserwacyi ciepłoty zależnem byłoby wprowadzenie w pe-
wnych okolicach zyskowej uprawy nowych gatunków roślin), atoli z uwagi, że dla celów hydro-
techniki spostrzeżenia ombrometryczne wystarczają a przytem spostrzeżenia takie nie pociągają za
sobą większych kosztów, gdyż oczekiwać wypada bezpłatnego zajęcia się obserwacyami ze strony
inteligencyi wiejskiej, proponuje ze swej strony tylko założenie stacyj ombrometrycznych. Zarządzenie
to wymagać będzie niewielkiego wydatku na zaopatrzenie spostrzegaczy w potrzebne naczynia oraz
w odpowiednią ilość druków.

Przechodząc do wniosków, Wydział krajowy z góry już zaznaczyć musi, że jakkolwiek
najważniejszymi są dla kraju budowle regulacyjne i ochronne, oraz roboty górskie na głównych
dopływach Wisły i Dniestru, w przedłożeniu niniejszem nie przedstawia odnośnych propozycyi,
gdyż przedsięwzięcia te mające donioślejsze dla dobra publicznego znaczenie i wymagające większego
udziału skarbu państwa w kosztach, muszą być w myśl §. 1. ustawy melioracyjnej w drodze
osobnej ustawy państwowej przeprowadzone. Wnioski dotyczące tego przedmiotu, będzie miał
Wydział krajowy zaszczyt przedłożyć niebawem Wysokiemu Sejmowi równocześnie ze sprawo-
zdaniem o akcyi pomocniczej z powodu tegorocznej katastrofy powodziowej. Na razie, ażeby
kraj mógł korzystać z państwowego funduszu melioracyjnego już w roku przyszłym, ograniczyć
się musi Wydział krajowy do przedstawienia wniosków tylko co do takich przedsięwzięcia melio-
racyjnych należących do 3iej kategorii t. j. podpadających pod postanowienia ustawy melio-

racyjnej, dla których potrzebne projekty wraz z kosztorysami są już przygotowane. W przyszłości jednak będą musiały być uwzględnione przede wszystkim roboty większej doniosłości i na większych obszarach. Do tego rodzaju przedsięwzięcia, co do których przedłożyły Wydziały pow. wykonane operaty techniczne, należą następne roboty nadające się już w roku bieżącym stosownie do §. 4. państwowej ustawy melioracyjnej, i §. 45. krajowej ustawy wodnej do ogłoszenia ich osobnymi ustawami krajowymi za przedsięwzięcia mające się przeprowadzić przez spółki przy subwencji funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego.

1. *Regulacja i obwałowanie potoku Kisieliny* od Woli radłowskiej do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych w powiecie Brzeskim. W melioracji pierwszej interesowane są wedle relacji Wydziału powiatowego gminy katastralne Wola radłowska, Wał-Ruda, Zabawa, Przybysławice, Miechowice małe, Miechowice wielkie, Jadowniki mokre, Wietrzychowice i Dęblin; w sprowadzeniu zaś wód z kotliny Olszowski do Kisieliny, gminy katastralne: Wola rogowska, Wola przemysłowa, Jagodniki, Miechowice wielkie, Dęblin i Jadowniki mokre. Projekt szczegółowy wypracowany w r. 1880 przez inżyniera cywilnego p. Kazimierza Krzyżanowskiego w Taruowie, wykazuje sumę kosztów 31.058 zł. 43 ct. w. a. przy obszarze zalewanym (wedle relacji Wydziału powiatowego) 6.418 morgów gruntów położonych w dolinie Dunajca i Wisły. Do przedsięwzięcia tego należy zdaniem Wydziału krajowego zastosować w myśl §. 4. p. 2 a. ustawy melioracyjnej wyższy wymiar subwencji krajowej w wysokości 30% kosztów, gdyż roboty zamierzone mają na celu ochronę gruntów przed wylewami. Roboty dadzą się wykonać w ciągu jednego roku.

2. *Regulacja i obwałowanie rzeki Nowego Brnia i dopływów* w powiecie Dąbrowskim i Mieleckim od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły. Plany i kosztorysy szczegółowe sporządzone w r. 1875 przez inżyniera rządowego p. Heinriha wykazują przy terenie inundacyjnym około 25.000 morgów koszta robót:

a) dla regulacji obwałowania Brnia nowego	247.882 zł. w. a.
b) dla regulacji i obwałowania dopływów: Rybnicy, Lubaskiego rowu, Zgórska, Jamnicy, Upustu, Nieczajki, Smęgorzowej, Ernika, Oleśnicy i dopływu Wielopolskiego	177.599 „ „ „
ogółem sumę	<u>425.481 zł. w. a.</u>

Na żądanie interesentów zarządził Wydział krajowy w roku bieżącym przeprowadzenie ponownej niwelacji przez biuro melioracyjne dla rewizji projektu i ewentualnej redukcji kosztów, który to elaborat wraz z potrzebnym do zawiązania spółki wodnej operatem zostanie w ciągu następnej zimy wykończonym. Jednakże przedłożony przez Wydział powiatowy projekt rządowy może już stanowić podstawę do uchwalenia specjalnej ustawy krajowej, ogłaszającej roboty te bądź to jako przedsięwzięcie krajowe, bądź też spółkowe przez kraj subwencyonowane przy zastosowaniu wyższego wymiaru subwencji krajowej w wysokości 30% preliminowanych kosztów.

Regulacja ta zasługiwałaby wprowadzić na uznanie tejże za przedsięwzięcie krajowe, o co też w relacji swej uprasza Reprezentacja powiatowa, Wydział krajowy jednak z uwagi na wysokość udziału kraju w kosztach 40% jaki ustawa melioracyjna na ten wypadek normuje, proponuje Wysokiemu Sejmowi zastosowanie wymogu §. 4. p. 2 a. powołanej ustawy, t. j. przyznanie zasiłku w wysokości 30% kosztów budowy.

Ze względu na wysokie koszta należałoby rozłożyć roboty koło regulacji Brnia nowego na lat siedem.

3. *Regulacja odpływu wód* między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską w powiecie Mieleckim, dla którego to przedsięwzięcia zawiązała się już w roku bieżącym spółka wodna. Wedle projektu zrewidowanego przez biuro melioracyjne wynosi obszar interesowany w tej melioracji około 10.000 morgów, koszta zaś obliczono na 35.000 zł. w. a.

Ponieważ dla tej spółki przyzwolił już Wysoki Sejm zasiłek w wysokości 8.000 zł. Prezydium zaś Namiestnictwa przyznało z funduszków państwowych przeznaczonych ces. rozporządzeniem z dnia 28. Lipca r. b. na wspomnienie ludności powodzią dotkniętej zapomogę 6.000 złr. w. a. zatem spółka rzeczona ma jeszcze do pokrycia resztę kosztów w kwocie 21.000 złr. w. a. Dla przedsiębiorstwa tego mającego na celu osuszenie gruntów, należałoby z uwagi na udzielony już zasiłek krajowy przyznać pożyczkę najwyżej czteroprocentową w wysokości 30% reszty kosztów budowy (21.000 złr. w. a.).

Roboty mogą być wykonane w przeciągu jednego roku.

4) *Regulacya i obwałowanie potoku Trześniówki* od połączenia z potokiem Żupawą do ujścia w Wisłę wraz z regulacją potoku Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzeskim. Koszta tych robót wynoszą wedle projektu sporządzonego przez c. k. powiatowy urząd budowy wodnych w Dzikowie w r. 1865, 17.688 zł. 26 ct. w. a.

Potok z dopływami w długości 35 kilometrów dotyka 13 gmin a mianowicie: Zalesie, Trześń, Sokolniki, Sobów, Mokrzychów, Stale, Żupawę, Ocice, Chmielów, Dąbrowice, Wołę-gołego, Knapy, ze Smyklami i Durdy, tudzież 7 obszarów dworskich: Zalesie, Trześń, Sokolniki, Mokrzychów, Chmielów, Dąbrowicę i Wołę-gołego zalewając obszar 111 $\frac{1}{2}$ kilometrów kwadratowych.

Przedsiębiorstwo to mające na celu obok osuszenia ochronę gruntów przed wylewami, może być subwencyonowane z funduszu krajowego zasiłkiem wynoszącym 30% preliminowanych kosztów i da się przeprowadzić w jednym roku.

5) *Regulacya i obwałowanie potoku Łęg* od stawu w Jamnicy do ujścia do Wisły w powiecie Tarnobrzeskim. Koszta tej regulacji wynoszą według operatu wspomnianego c. k. rządu budowniczego w Dzikowie z r. 1865, 86.778 złr. 27 ct. w. a.

Wedle relacji Wydziału powiatowego potok Łęg przepływa powiat Tarnobrzeski na długości 26 $\frac{1}{2}$ kilometrów i dotyka gminy: Dąbrowę ad Wrzawy, Zalesie gorzyckie, Gorzyce, Orliśka ad Sokolniki, Pogoń ad Zaleszany, Zabrze ad Grębów, Jamnicę i Krawce, tudzież obszary dworskie: Wrzawy, Gorzyce, Grębów i Krawce, zalewając obszar 56 kwadratowych kilometrów. Wymiar zasiłku krajowego należałoby zastosować, jak przy Trześniówce, do §. 4 p. 2 a. państwowej ustawy melioracyjnej, roboty zaś rozłożyć na dwa lata.

Projekty rządowe tak Trześniówki, jak i Łęgu należałoby jeszcze z uwagi na zmiany, jakie zajęły w biegu i łożysku w 20 blisko latach od czasu wypracowania projektów, poddać rewizji, co też znajduje wyraz w odnośnych projektach do ustaw krajowych.

6) *Osuszenie bagien koło Rudnika i Nisku* w powiecie Niskim. W melioracji tej interesowane są wedle projektu sporządzonego przez inżyniera kultury c. k. galic. Towarzystwa, p. Emila Skowrońskiego następujące gminy katastralne: Chyły, Swoły, Moskałe, Warchoły, Podwołina, Nowosielec, Kończyce, Zalesie, Jezów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędziel. Koszta kanałów osuszających wynoszą:

a) pogłębienie i korekcyja potoku Piorunka na długości 17.939 metrów	18.238 zł. 74 ct.
b) przekopanie kanału Jelna na długości 2.508 metrów	4.240 " 15 "
c) Przekopanie kanału Stróża na długości 2.670 metrów	20.488 " 90 "
d) Przekopanie kanału Zalesie długości 4.755 metrów	5.630 " 54 "
e) Przekopanie kanału Jezów długości 9.585 metrów	31.504 " 89 "

ogółem 80.103 zł. 22 ct.

Przy subwencyonowaniu tego przedsiębiorstwa z funduszu krajowego należałoby zastosować p. 2. b. §u 4go ustawy melioracyjnej, wymagający zasiłku krajowego w wysokości najmniej 20% preliminowanej potrzeby, roboty zaś rozłożyć na dwa lata.

Celem zapewnienia subwencji z państwowego funduszu melioracyjnego dla powyższych sześciu przedsiębiorstw, których celem jest wykonanie melioracyj w okolicach najsrożej dotkniętych tegoroczną katastrofą powodziową, przedkłada Wydział krajowy niniejszem sprawozdaniem odnośne projekty do ustaw krajowych.

Oprócz projektów rzeczonych przedsiębiorstw miał Wydział krajowy do dyspozycji wygotowane już plany i kostorysy regulacji Dunajca od Czehowa do Zgłobie, której koszt obliczono w przybliżeniu na 483.539 zł. w. a. tudzież regulacji Pełtwi od Barszczowic do ujścia Jaryczówki, nie przedkłada jednakże projektów do ustaw dla tych przedsiębiorstw, gdyż Dunajec na wzmiankowanej przestrzeni jest rzeką splawną, której objęcia pod pieczę rządową należy oczekiwać, regulacja zaś Pełtwi na krótkiej tylko przestrzeni wyrwanej z całości nie byłaby wskazaną.

W stadium przygotowania znajdują się jeszcze w biurze melioracyjnem projekty: 1) dla regulacji dopływów Brnia starego w powiecie Mieleckim, 2) dla osuszenia około 3.000 morgów gruntów nad potokiem Mrowłą w powiecie Rzeszowskim, 3) dla regulacji rzeki Wisłoka w powiatach: Brzozowskim, Krośnieńskim i Sanockim od Iskrzynie do Beska, 4) wreszcie dla regulacji rzeki Gniłej Lipy od mostu w Rudzie do Przemyślan w powiecie Rohatyńskim i Przemyślańskim. Co do pierwszych dwóch przedsiębiorstw będzie miał zaszczyt Wydział krajowy przedstawić odnośne wnioski Wysokiemu Sejmowi w roku przyszłym, regulacja zaś Wisłoka i Gniłej Lipy, jako należąca do drugiej kategorii robót melioracyjnych, objętą będzie wnioskami, jakie będą przedłożone w sprawie akcji pomocniczej.

Z proponowanej na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych kwoty 100.000 zł. w. a. przypadłoby w myśl wspomnianych sześciu ustaw krajowych do asygnowania w r. 1885.

1. Na regulację Kisieliny 30% kosztów okrągło	9.317 zł.
2. Na regulację nowego Brnia 30% z $\frac{1}{7}$ kosztów	18.235 „
3. Dla spółki Mieleckiej 4% pożyczka w wysokości 30% reszty kosztów	6.300 „
4. Na regulację Trześniówki 30% kosztów	5.306 „
5. Na regulację Łęgu 30% $\frac{1}{2}$ kosztów	13.017 „
6. Na osuszenie bagien Niskich 20% z $\frac{1}{2}$ kosztów	8.010 „
Ogółem	60.185 zł.

Jakkolwiek kwota powyższa nie wyczerpie w zupełności wstawionych w preliminarz funduszu krajowego na r. 1885, 100.000 zł. w. a. mimo to Wydział krajowy w przekonaniu, że w roku przyszłym na podstawie planów przygotowanych przez biuro melioracyjne, przedłoży dalsze wnioski co do przedsiębiorstw, które jeszcze będą mogły korzystać z tej kwoty, uprasza o uchwalenie dotacji na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych w powyższej wysokości, za czem przemawiają jeszcze następujące względy:

Sprawa melioracji i regulacji rzek weszła wprawdzie z ogłoszeniem państwowej ustawy melioracyjnej na nowe tory, a Wydział krajowy spodziewa się także pomyślnego rozwiązania kwestyi regulacji rzek zaliczonych powyżej do drugiej kategorii w drodze ustawodawstwa państwowego, jednakże, zanim przyjdzie do rozpoczęcia systematycznych robót koło regulacji na szersze rozmiary, należałoby nagłym robotom ochronnym przyjść w pomoc stósownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6 października 1882 powziętej z powodu wniosków posłów pp. Leona Chrzanowskiego i Jana hr. Stadnickiego co do przyczyniania się ze strony kraju datkiem 33%-wym na regulację rzek za splawne nieuznanych. Wskutek tej uchwały oświadczyło też Wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 20. marca 1884 l. 966 gotowość rozciągnięcia współudziału funduszu budowli wodnych, na przeprowadzenie całkowitej regulacji rzeczonych przestrzeni rzek i ustalenia w zasadzie miary tego współudziału na 33 do 40% kosztów budowy z tem zastrzeżeniem, że odpowiednie środki przez Radę państwa uchwalone zostaną.

Oprócz tego nie można także pominąć w roku przyszłym tych nagłych budowli wodnych, szczególnie ubezpieczeń brzegów i naprawy wałów, jakie w różnych okolicach kraju wskutek tegorocznej powodzi okazały się niezbędnymi do przeprowadzenia dla ratowania nadbrzeżnych gruntów od dalszego podmulania i obrywania, lub też zabezpieczenia większych obszarów od powodzi z przyszłą wiosną.

Dla tego też pożądanem byłoby upoważnienie Wydziału krajowego do użycia wyjątkowo w r. 1885 przynajmniej pewnej kwoty z dotacyi melioracyjnej na roboty powyżej wskazane.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić następujące wnioski :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyzwala na popieranie krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ust. państwowej z dnia 30 czerwca 1884. Dz. u. p. N. 116. dotacją na r. 1885 w kwocie 100.000 zł. w. a.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zorganizować obserwację stanów wody na rzekach potrzebujących regulacji oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczach i upoważnia Wydział krajowy do pokrycia kosztów założenia i utrzymania stacyj wodoskazowych i ombrometrycznych z dotacyi melioracyjnej.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do subwencyonowania z dotacyi melioracyjnej wyjątkowo w r. 1885. także takich przedsiębiorstw melioracyjnych donioślejszego znaczenia, których przeprowadzenie nie zostało zapewnionem w drodze ustawodawstwa krajowego, a może być w ciągu tego roku rozpoczętem, oraz takich budowli wodnych, których wykonanie dla odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego utratą ziemi lub powodzią ukaże się koniecznem.

IV. Sejm uchwala dołączone projekty ustaw dotyczących :

- 1) regulacji potoku Kisieliny ;
- 2) regulacji rzeki Nowego Brnia ;
- 3) regulacji odpływów wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ;
- 4) regulacji potoku Trześniówki ;
- 5) regulacji potoku Łęg ;
- 6) osuszenia bagien Rudnicko Niskich.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie 26. Września 1884.

Marszałek krajowy :

Z y b l i k i e w i c z .

Sprawozdawca :

W e r e s z c z y ń s k i

Członek Wydziału krajowego.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
58 CHEMISTRY BUILDING
CHICAGO, ILLINOIS 60637

RECEIVED

TO THE DIRECTOR OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
FROM THE DIRECTOR OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
RE: [Illegible]

CHICAGO, ILLINOIS
[Illegible]

UNIVERSITY OF CHICAGO

1953

1953

Alegat 1. do LW. 40.734/84.

Wykaz

rzék niespławnych potrzebujących regulacyi, sporządzony na podstawie sprawozdań Wydziałów powiatowych przedłożonych w skutek okólnika Wydziału krajowego z dnia 3. Czerwca 1884 do L. 27.741.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Krakowskim	<i>Białucha Dłubnia i Rudawa</i>	Wymaga najprzód regulacyi, długość 11 $\frac{1}{4}$ kilometra. Obszar gruntów zalewanych wynosi 1.500 morg.
Chrzanowskim		Nie ma relacyi.
Białskim	<i>Soła i dopływy</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Żywieckim	<i>Soła Koszarawa</i>	Od źródeł do Międzybrodzia na dług. 28 kilom. Dopływ Soły (są plany sporządzone przez c. k. Rząd) na dług. około 10 kilom. Obszar zalewany = kilka tysięcy hektarów.
Wadowickim	<i>Skawa Wieprzówka Jaszczurówka potoki { Rzyki Cedron Kleczówka Palczka</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Myślenickim	<i>Raba Skawa Krzczonówka Skawinka Bystrzanka</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Wielickim	<i>Raba</i>	Na długości (w obrębie powiatu) 17.5 kilom. Obszar zalewu 1 $\frac{1}{2}$ kilom. szerokości.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Wielickim	<i>Skawinka</i> <i>Krzyworzeka</i> <i>Stradomka</i>	Na długości (w obrębie powiatu) 7·5 kilom. Obszar zalewu przeciętnie = 300—500 metr. szerokości. Uwaga. Należy wprzód Wisłę uregulować a następnie przystąpić do Skawinki. Na długości 24 kilom. miejscami rozlewa się na szerokość 350 mtr. (Miejscami zwana Sreniawą), długość (w obrębie powiatu) 10 kilom.
Nowotarskim	<i>Biały Dunajec</i> <i>Czarny Dunajec</i> <i>oraz dopływy:</i> <i>Czarny Potok</i> <i>Rogożnik</i> <i>Piekielnicki potok</i> <i>Lepietnica i potok</i> <i>we wsi Ochotnica.</i>	Od wsi Poronina nie wyrządza szkód znacznych. Potrzebują regulacji.
Limanowskim	<i>Łososina</i> <i>Potok Stopnicki</i> <i>Słomka</i> <i>Stradomka</i>	Począwszy od Dobry do granicy powiatu. Dopływ Łososiny. Począwszy od Siekierzyny do granicy powiatu. Począwszy od Przenoszy do granicy powiatu.
Bocheńskim	<i>Wisła</i> <i>Raba</i> <i>Stradomka</i> <i>Drwinka</i> <i>Strumień</i> <i>Grobka</i> <i>Libichówka</i> <i>Polanka</i> <i>Tarnawka</i> <i>Potok Królewski</i>	Ze względu na potrzebę naprawy wałów. Naprawa wałów w dolnej części, oraz obwałowania i regulacja w górnej części na długości 38 kłtr. Obszar zalewany = 1.800 morg., 20 morg. rocznie zasypanych szutrem. Dopływ Raby, uregulowanie i obwałowanie na długości 2 kilom. Obszar zalewany = 600 morg. Dopływ Wisły, regulacja na długości 15 kilom. Obszar zalewany przeszło 1.000 morgów. Dopływ Wisły wypływający z lasów Niepołomskich. Dopływ Wisły, obszar zalewany 300 morg. Dopływ Stradomki, dług. 1¼ mili. Obszar zalewany 200 morg. Dopływ Stradomki, dług. 1¼ mili. Obszar zalewany 300 morg. Dopływ Stradomki, dług. 6 kilom. Obszar zalewany 300 morg. Dopływ Raby, dług. 4 kilometr. Obszar zalewany 200 morg.
Sądeckim		Nie ma relacji.
Brzeskim	<i>Uswicza</i>	(Bieg górny), kosztą przybliżone 80.000 zł. Obszar zalewowy 1.330 morgów.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Brzeskim	<i>Uszwica</i>	(Bieg dolny), koszta 18.000 zł. Obszar zalewowy 7.292 morg. Roboty obejmują uzupełnienie już istniejącej regulacyi i obwałowania.
	<i>Uszewka</i>	Dopływ Uszwicy koszta 10.000 zł. Obszar zalewowy 6.007 morgów.
	<i>Borówka</i>	Dopływ Uszwicy koszta 3.000 zł. Obszar zalewu 5.452 morgów.
	<i>Kisielina</i>	Dopływ Dunajca, koszta 24.000 zł. Obszar zalewu 6.418 morgów.
	<i>Błonica-Doły albo Olszówka</i>	Dopływ Wisły, koszta 50.000 zł. Obszar zalewu 5 434 morgów.
	<i>Paleśnica</i>	(Bieg górny i dolny) potok wpadający do Dunajca koszta 2.000 zł. Obszar zalewu 801 morgów.
	<i>Brzozówka</i>	Dopływ Dunajca, koszta 2.000 zł. Obszar zalewu 480 morgów.
	<i>Więchówka</i>	Dopływ Dunajca, koszta 7.300 zł. Obszar zalewu 229 morgów.
	<i>Porąbka</i>	Dopływ Uszwicy, koszta 5.000 zł. Obszar zalewu 41 morgów.
	<i>Pokrzywka</i>	Dopływ Kościeliny, koszta 7.000 zł. Obszar zalewu 129 morgów.
	<i>Zętownia</i>	Dopływ Uszewki, koszta 2.600 zł. Obszar zalewu 310 morgów.
	<i>Gróbka</i>	Dopływ Wisły, koszta 3.000 zł. Obszar zalewu 2.362 morgów.
	<i>Wojakówka</i>	Dopływ Białki, koszta 600 zł. Obszar zalewu 42 morgów.
	<i>Białka</i>	Dopływ Łososiny, koszta 1.000 zł. Obszar zalewu 80 morgów.
	<i>Milówka</i>	Potok górski, koszta 2.500 zł. Obszar zalewu 160 morgów.
	<i>Zelina I.</i>	Potok górski, koszta 700 zł. Obszar zalewu 20 morgów.
<i>Zelina II.</i>	Potok górski, koszta 1.200 zł.	
<i>Korytnica</i>	Dopływ Uszewki, koszta 4.000 zł. Obszar zalewu 620 morgów.	
<i>Strzelecki Potok</i>	Dopływ Grobki koszta 1.200 zł. Obszar zalewu 90 morgów.	
<i>Tworkowski potok</i>	Koszta 2.500 zł. Obszar zalewu 108 morgów. Razem w powiecie Brzeskim, regulacye na długości 183 kilometrów kosztem 247.600 zł. dla obszaru zalewowego 37.530 morgów.	
Grybowski		Nie ma relacyi.
Tarnowskim	<i>Biała</i>	Na długości 33 kilom.
	<i>Szwedka</i>	" " 12 "
	<i>Jabłoniec i</i>	" " 11 "
	<i>Zaczarnianka</i> <i>Wontok</i>	" " 17 "

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Dąbrowskim	<i>Żabnica i Nowy Brzeź z dopływami: Oleśnica, Brnik, Nieczajka, Upust, Jamnica i Żgórska</i> <i>Dzikie wody</i>	Długość Żabnicy i Nowego Brnia wynosi około 43 klm. Koszta według dawnych projektów wynoszą około 425.000 zł. Między Dunajcem, Wisłą i Żabnicą w części już uregulowane.
Gorlickim	<i>Ropa</i> <i>Sękówka</i> <i>Moszczanka</i> <i>Zdyńska</i> <i>Sietnica</i> <i>Rzepianka</i> <i>Libuszanka</i>	Na długości około 60 kilom. Obszar zalewu około 2.000 hektarów. Potok, na długości 12 kilom. Obszar zalewu 360 hekt. Strużyk, na długości 18 kilom. Obszar zalewu 600 hekt. Potok, na długości 7 kilom. Obszar zalewu 250 hekt. " " " 20 " " " 400 " " " " 15 " " " 300 " " " " 18 " " " 150 "
Jasielskim	<i>Ropa</i> <i>Jasiółka</i> <i>Wisłoka</i> <i>Wisłok</i> <i>Lubla</i> <i>Olszynka</i>	Na długości 16 kilom. " " 12 " " " " 24 " do 26 kilom. " " 18 " " Potok, na długości 6 kilom. Obszar zalewu 2□ kilom. Potok na długości 20 kilom. Obszar zalewu 8□ kilom.
Pilzneńskim	<i>Wisłoka</i> <i>Czarna</i> <i>potoki</i> } <i>Chotowski</i> } <i>Gorzejowski</i> } <i>Januszkowski</i> } <i>Demboszyński</i>	Na długości 26 kilom.
Ropczyckim	<i>Wielopolka</i> <i>Ocieczanka</i> <i>Grabinka</i> <i>i Ostra</i>	Dopływ Wisłoki na długości 50 kilom. Obszar zalewu zwykłego 1.200 morgów. Dopływy Wisłoki, oraz dopływy Wielopolki.
Mieleckim	<i>Rzeczka zwana Rów</i>	Od Rzysk z Babulówką, wpadająca do Wisły pod Baranowem, długości 37 kilom., z dopływem od Tuszowa 5 kilom. Koszt regulacji do 65.000 zł.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Mieleckim	<p><i>Rzeczka zw. Zimny bród</i> <i>Strumień od Kiel-</i> <i>kowa</i> <i>Rzeczka od Wylowa</i></p> <p><i>Dopływy nowego</i> <i>Brnia</i></p> <p><i>Dopływy starego</i> <i>Brnia</i> <i>Wały Wisłoki</i> <i>Regulacya odpływu</i> <i>wód</i></p>	<p>Długości około 30 kilom. Koszt regulacyi 35.000 zł. Do nowego kanału Wiśni, długości 9 kilom. Koszt 3.000 zł.</p> <p>Wpadająca do Wisłoki długości około 8 kilom. Koszt regulacyi 4.000 zł.</p> <p>Długość razem około 35 kilom. oraz część nowego Brnia w powiecie Mieleckim długości około 6 kilom. Koszt uregulowania przypuszcza się na kwotę 60.000 zł.</p> <p>Istniejąca spółka wodna od 1875 r.</p> <p>Uzupełnienie kosztem 38.000 zł.</p> <p>Między drogą krajową i Wisłoką roboty ocenione na 35.000 zł.</p>
Kolbuszowskim	<i>Nil albo Łęg</i>	Na długości $4\frac{1}{4}$ mili. Obszar zalewu 1.100 morgów.
Tarnobrzesckim	<p><i>Trześniowska rzeka</i></p> <p><i>Łęg</i></p>	<p>Na długości 37 kilom. wpada do rzeki Łęg, dopływy tej rzeczki wynoszą 35 kilom. Obszar zalewu $111\frac{1}{2}$ □ kilom.</p> <p>Na długości $26\frac{1}{2}$ kilom. dopływy 31 kilom. Obszar zalewu wynosi 56 □ kilom.</p> <p>Według dawnych kosztorysów c. k. Rządu obliczam regulację i obwałowanie Łęgu na około 87.000 zł. Trześnię zaś na około 18.000 zł.</p>
Niskim	<p><i>Potok Jeżowski</i> <i>z dopływami:</i> <i>Rzeka Łęg</i> <i>Rzeka Głęboka</i> <i>Rzeka Tanew</i></p>	<p>Na długości 35 kilom. Obszar zalewu 5.000 hekt.</p> <p>" " 17 " " " 1.500 "</p> <p>" " 15 " " " 1.000 "</p> <p>" " 10 " " " 500 "</p>
Krośnieńskim		Nie ma relacyi.
Brzozowskim		Nie ma relacyi.
Rzeszowskim	<p><i>Wisłok</i> <i>Mrowla czyli Czarna</i></p> <p><i>Gwoźnica</i> <i>Ryjak dalej Strug</i></p>	Na długości 56 kilom. Obszar zabagniony około 3.000 morgów, zdjęcia wykonane przez biuro melioracyjne, wykonanie planów rozpoczęto.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Łańcuckim	<i>Wisłok</i> <i>Wisłok stary</i> <i>Trzebośnica</i> <i>Mleczka oraz inne</i> <i>dopływy Wisłoka.</i>	Na długości 53 kilom. Obszar zalewu 4.500 morgów. Na długości 29 kilom. Na długości 22 kilom. Na długości 87 kilom., dopływy 127 kilom. Obszar zalewu 8.700 morgów.
Jarosławskim	<i>Lubienia</i> <i>Wyczawa</i> <i>Olchowiec, Wyrwa</i> <i>Rada</i> <i>Łęg</i> <i>Wisznia</i> <i>Szkło</i> <i>Mleczka</i> <i>Rzeczka bez nazwy</i>	Dopływ Sanu. Dopływ Sanu, długości 8 kilom. Obszar zalewu 1.560 morgów. Długości 6 ¹ / ₄ kilometra. Obszar zalewu 450 morgów. Długości 3 kilometry. Długości około 40 kilom. Na długości 18 kilom. Na długości 30 kilom. Zabagnia 1.500 morgów długości 16 kilom.
Sanockim	<i>Sanoczek</i> <i>Oslawica</i> <i>Płowce</i> <i>Tyrawka</i> <i>Wisłok</i> <i>Pielnica</i> <i>Murwana</i>	Długości 12·5 kilom. Obszar zalewu 146 hekt. kosztą 22.880 zł. Długości 5 kilom. Obszar zalewu 98 hekt. kosztą 11.220 zł. Długości 3 kilom. Obszar zalewu 80 hekt. kosztą 6.157 zł. Długości 9 kilom. Obszar zalewu 124 hekt. kosztą 4.430 zł. należące do dorzecza Sanu ; Długości 10 kilom. Obszar zalewu 1.263 hekt. kosztą 30.000 zł. Długości 12 kilom. Obszar zalewu 1.138 hekt. kosztą 24.360 zł. Długość 7 kilom. Obszar zalewu 220 hekt. kosztą 19.316 zł. należące do dorzecza Wisłoka. Razem obszar zalewu 3.069 hekt. Koszta regulacyi 118.363 zł.
Liskim		Nie ma relacyi.
Dobromilskim		Nie ma relacyi.
Przemyskim		Nie ma relacyi.

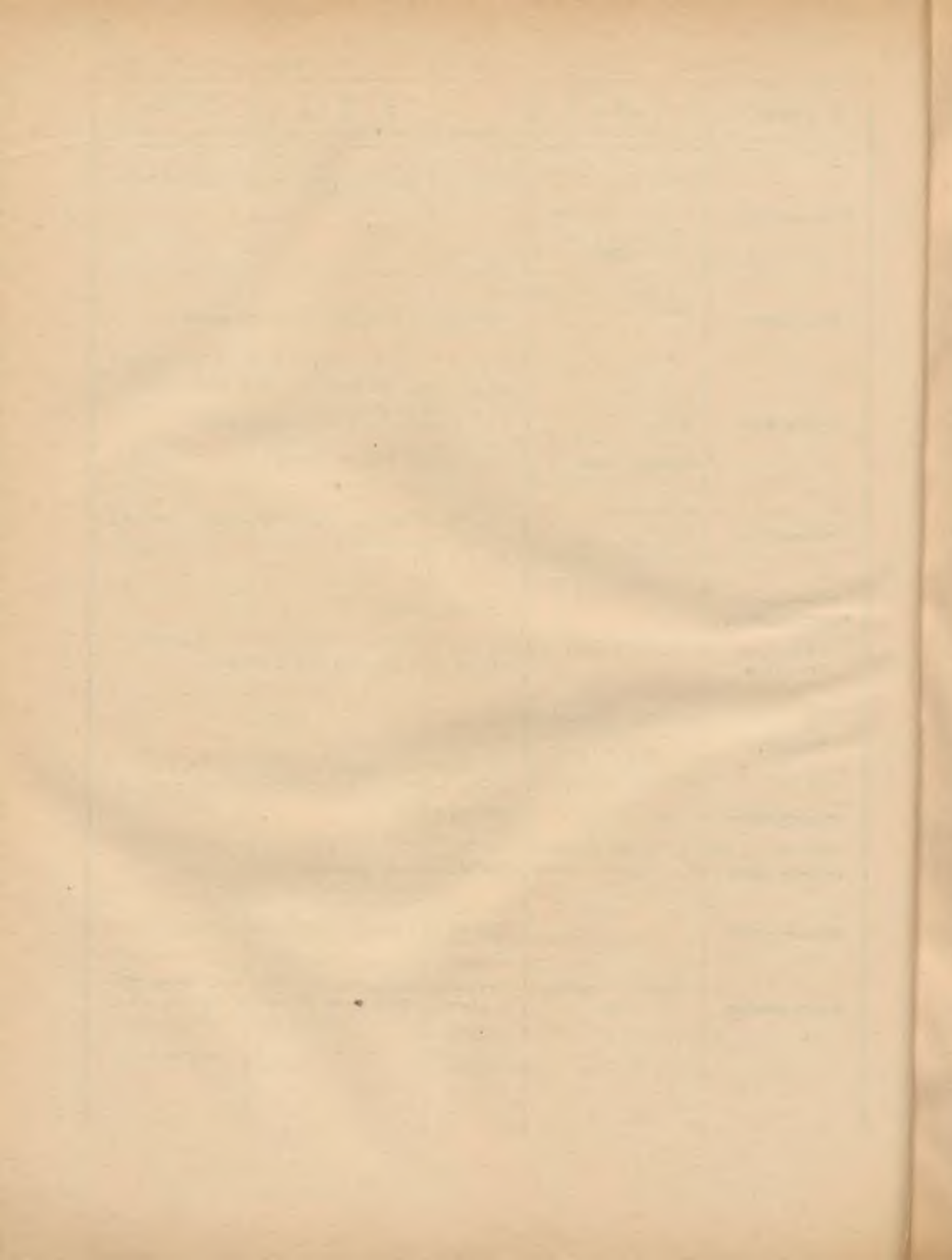
W powiecie	r z e k i	U w a g i																
Cieszanowskim	<i>Lubaczówka</i>																	
Mościskim	<i>Wisznia z dopływami: Sieczna, Słotwina, Rakowa i inne.</i> <i>Sieczna</i> <i>Słotwina</i> <i>Rakowa potoki:</i> <i>w Dołhomosciskach</i> <i>w Bortiatynie</i> <i>w Chorosznicy</i> <i>w Arłamowskiej woli i t. d.</i>	<p>Długość wynosi około 6 mil. Obrywa brzegi i zamula około 200 morgów rocznie.</p> <p>Na długości 2 mil zamula rocznie około 100 morgów.</p> <p>Na długości 1 mili.</p> <table data-bbox="704 579 934 705"> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> </table>	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	1	"
"	"	1	"															
"	"	1	"															
"	"	1	"															
"	"	1	"															
Jaworowskim		Nie ma relacji.																
Gródeckim		Nie ma relacji.																
Lwowskim	<i>Pełtew</i> <i>Kanał sztuczny</i> <i>Marunka</i> <i>Kabanówka</i> <i>Białka</i> <i>Dalej dopływy Dniestru:</i> <i>Zubrza</i> <i>Szczerczyk z potokiem Stawczanką.</i>	<p>Na długości 26 kilometrów. Obszar interesowany = 10.000 morg.</p> <p>Wykopany staraniem ś. p. namiestnika Gołuchowskiego. Na długości 27 kilom. Obszar interesowany = 10.000 morg. — Kanał ten pozbawiony jest wszelkiej konserwacji.</p> <p>Mniejsze rzeczki w kierunku do Pełtwi.</p> <p>Długości 24 kilom.</p>																
Storomiejskim	<i>Dniestr i</i> <i>Strwiąż</i> <i>Turzańka</i> <i>Leninka</i> <i>Jabłonka</i>	<p>w połączeniu z <i>Topolniczką</i>.</p> <p>dopływy Dniestru.</p>																

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Turczańskim	<i>Dniestr</i> <i>San</i> <i>Stryj</i> <i>dopływy :</i> <i>Ilniczek</i> <i>Zosiniec</i> <i>Turka</i> <i>Jabłonka i.t.d.</i>	} Początki tych rzek nie potrzebują wcale regulacji. Ma dłuższy bieg w powiecie.
Rudeńskim	<i>Dniestr</i> <i>Strwiąż i</i> <i>Błóżewka</i>	
Samborskim	<i>Dniestr</i> <i>Strwiąż</i> <i>Bystrzyca</i> <i>Błóżewka</i>	Na długości 43·6 kilom. Zalewa 12.419 morg. Na długości 55·6 kilom. Obszar zalewu = 6.031 morgów. Na długości 38 kilom. Obszar zalewu = 3.882 morgów. Na długości 25·5 kilom. Obszar zalewu = 3.829 morgów. Razem długości regulacji rzek 162·7 kilom. Obszar zalewu = 26.161 morg.
Drohobyckim		Nie ma relacji.
Stryjskim	<i>Stynawka</i> <i>Kłodnica</i> <i>Żyżawa</i> <i>Swica</i> <i>Sukiel</i> <i>Bereznica</i>	Długości 3 kilom. Obszar zalewu 293 morg. Długości 16 kilom. Obszar zalewu 2.410 morg. Z obszarem zalewu = 200 morg. Długości 8 kilom. } Obszar wylewu = 496 morgów. " 3 " } Długości 2 kilom. Obszar zalewu = 260 morgów.
Żydaozowskim	<i>Dniestr</i> <i>Stryj</i> <i>Swica</i> <i>Sukiel</i> <i>Bereznica</i> <i>Lubeczka</i> <i>Krechówka</i>	Na długości 40 kilom. Zalewa 7.200 hekt. Na długości około 36 kilom. Zalewa 1.820 hekt. " " " 30 " } " " " 4 " } " 1.660 " " " " 20 " " " " 25 " " " " 18 "
Bobrackim		Nie ma relacji.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Dolińskim	<i>Łomnica</i> <i>Świca</i> <i>Sukiel</i> <i>Czczewa</i> <i>dalej potoki:</i> <i>Śiwka</i> <i>Turzanka</i>	Niebezpieczeństwo w skutek młynówki; potrzebuje regulacyi na długości 3 kilom. Na długości około 37 kilom. " " " 9 " " " " 10 " Długości 21 kilom. " 17 " Najbardziej potrzebne roboty pod Perehińskiem ocenione są na 18.000 zł.
Kałujskim	<i>Bolechówka</i> <i>Śiwka</i>	Na długości 26 kilom. " 22 kilom. Koszta uregulowania obliczają na 8.000 zł.
Stanisławowskim	<i>Bystrzyca Nadwórnianańska</i> <i>Bystrzyca Sołotwińska</i> <i>Łomnica</i> <i>Worona</i> <i>Śiwka</i> <i>Lipa Gniła</i> <i>Łukwa</i> <i>Łukwica</i>	Na długości 46½ kilometrów. Obszar zalewany = 969 morgów. Na długości 14 kilom. Obszar zalewany 359 morg. Na długości 11 kilom. Obszar zalewany 84 morg. Na długości 3·8 kilom. " 4·9 " " 9 " " 21 " " 15 " Najważniejsze są 2 Bystrzyce i Łomnica.
Tłumackim		Nie ma relacyi.
Bohorodczańskim	<i>Bystrzyca Sołotwińska</i> <i>Bystrzyca Nadwórnianańska</i> <i>Sadzawka, potok</i>	Potrzebuje regulacyi na długości 46 kilom. Potrzebuje regulacyi na długości 8 kilom.
Nadwórnianańskim	<i>Bystrzyca Nadwórnianańska</i> <i>Pрут</i> <i>Strymba</i> } potoki <i>Worona</i> }	Na długości 28 kilom.; odwrócenie grożącej katastrofy przzerwania się tej rzeki do potoku Strymby, podane 20. Lipca b. r. L. 643. Nie wyrządza znacznych szkód.
Kołomyjskim		Nie ma relacyi.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Horodeńskim	<i>Dniestr i rzeczka Czerniawa</i>	Nie są szkodliwe w tym powiecie.
Kossowskim		Nie okazuje się według zdania Wydziału powiatowego potrzeba regulacji, ani też zawiązywania spółek wodnych (Czeremosz).
Śniatyńskim		Nie ma potrzebnej relacji.
Rawskim	<i>Sołokija Rata</i>	Na długości 45 kilom. Na długości 18 kilom. regulacja potrzebna dla osuszenia bagnistych obszarów.
Żółkiewskim		Nie ma potrzebnej relacji.
Sokalskim	<i>Sołokija</i>	Sprawozdanie oddziału Towarzystwa gospod. Bełzko-sokalskiego.
Kamioneckim	<i>Styr Pełtew Bug</i>	Na długości 2 mil nie przedstawia na razie potrzeby regulacji. Nie potrzebuje też na razie regulacji. Długość koryta = 42.280 sążni t. j. około 10 $\frac{1}{2}$ mili. Obszar gruntów objętych ramionami rzeki = 1.272 morgów. Regulacja potrzebną jest na długości 11.730 sążni. Osuszenie bagien pod Niemiłowem 5.000 morgów.
Brodzkim		Nie ma potrzebnej relacji.
Złoczowskim	<i>Pokrowa Strypa</i>	Długości 2 mile 160 $^{\circ}$, zalewa 7.102 morgów. Długości 2 mile 800 $^{\circ}$, zalewa 2.613 morgów.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Przemysłańskim	<i>Gniła Lipa</i> <i>Półteń z dopływami:</i> <i>Gologórka i Doli-</i> <i>bówka</i>	Zdjęcia wykonane przez biuro melioracyjne, plany jeszcze nie wyrobione.
Rohatyńskim	<i>Gniła Lipa</i> <i>Świerz</i>	Szczegółowe sprawozdanie ma być potem.
Podhajeckim	<i>Złota Lipa</i> <i>Strypa</i> <i>Koropiec</i> <i>Dryszczów, potok</i> <i>Indynka, potok</i>	Długość około 20 kilometr., zalew 2.000 morgów. Długość około 40 kilom. Jest w znaczniejszej części uregulowaną. Zatapia około 1000 morgów gruntu.
Brzeżańskim	<i>Złota Lipa</i> <i>Strypa</i> <i>Cenionka, potok</i> <i>Narajówka, potok</i>	Według zdania inżyniera miejscowego, regulacya nie jest konieczną.
Tarnopolskim Trembowalskim		Nie ma relacyi.
Zbaraskim		Nie ma rzek potrzebujących regulacyi.
Skałackim	<i>Zbrucz graniczna</i> <i>rzeka</i> <i>Samiec i Gniła</i> <i>potoki</i>	Nie potrzebują regulacyi.
Husiatyńskim		Nie ma relacyi.
Czortkowskim		Nie ma potrzeby regulacyi.
Zaleszczyckim		Nie ma rzek potrzebujących regulacyi.
Borszczowskim	<i>Zbrucz, graniczna</i> <i>rzeka</i>	Wyrządza znaczne szkody. Inne rzeki <i>Seret, Nie-</i> <i>zława i Cyganka</i> nie wyrządzają żadnych szkód.

Alegat 2 do LW: 40.734/84.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§ 1.

Regulacya potoku Kisieliny na przestrzeni od Woli radłowskiej aż do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych, mająca się wykonać w r. 1885. przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. krajowych Nr. 38, uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału powiatowego w Brzesku z r. 1880 preliniujący koszta na 31.058 zł. 43 ct. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliniuowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2 i §.4. p.2 a). ustawy z d. 30. Czerwca 1884 dz. u.p.Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §.3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 3. do LW: 40.734/84.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
rzeki Nowego Brnia.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Nowego Brnia na przestrzeni od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły wraz z potokami: Rybnica, Lubaskirów, Zgórsko, Jamnica, Upust, Nieczajka, Smęgorzowa, Brnik, Oleśnica i Wielopole do tej rzeki wpadającymi, mająca się wykonać w siedmiu latach od r. 1885 do r. 1891 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. kraj. N. 38 uznana zostaje za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt rządowy z r. 1875 preliminujący koszta budowy na 425.481 zł. wal. austr. upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. p. 2 i §. 4 p. 2. a ustawy z dnia 30. Czerwca 1883 dz. u. p. Nr. 116, takimiż bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i z zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da skutecznie według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasilki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacye uczestników spółki, uiszczane być mają w czasie budowy w równych siedmiu ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu, służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się nłożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministertwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 4. do LW. 40.734/84.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca udzielenia pożyczki z funduszu krajowego spółce wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą kraj. Dębicko-Tarnobrzeską.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ma być w r. 1885 przez zawiązaną w r. 1884. w tym celu spółkę wodną jako przedsiębiorstwo przez kraj subwencyonowane przeprowadzoną.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt zrewidowany w r. 1882 przez krajowe biuro melioracyjne, wedle którego koszta robót wynoszą 35.000 zł. w. a.

§. 3.

Dla poparcia tego przedsiębiorstwa, które już otrzymało bezzwrotny zasilek krajowy w kwocie 8.000 zł. w. a. i takież zasilek państwowy w kwocie 6.000 zł. w. a. przynaje się rzeczonyj spółce wodnej:

- a) z funduszu krajowego cztero-procentową pożyczkę w wysokości trzydziestu procent nie pokrytej reszty (21.000 zł.) preliminowanych kosztów, zwrotną w dziesięciu równych ratach rocznych, od 1. Stycznia 1887 począwszy;

b) z państwowego funduszu melioracyjnego pożyczkę cztero-procentową w takiejże wysokości, której warunki zwrotu określone będą w drodze administracyjnej.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam eo następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Trześniówki, na przestrzeni od połączenia z potokiem Żupawą aż do ujścia do Wisły, wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzeskim, mająca się wykonać w r. 1885 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38, uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt rządowy z r. 1865. preliminarzujący koszta budowy na 17.688 zł. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do ewentualnego poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem, w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2 i § 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takiznie bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w dro-

dze administracyjnej, resztą preliniowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Łęg.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lo-
domeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co
następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Łęg na przestrzeni od stawu w Jamnicy
do ujścia do Wisły, mająca się wykonać w dwóch latach 1885
i 1886 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl
§. 45. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 dz. u. i rozp.
kraj. Nr. 38., uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyono-
wane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt
rządowy z r. 1865., prelinujący koszty robót na 86.778 zł. w.
a., upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia po-
trzebnych zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem
w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości
trzydziestu procent prelinowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2
i §. 4. p. 2. a. ustawy z d 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takimże
bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.
- c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które
się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć
w drodze administracyjnej resztą prelinowanych kosztów bu-

dowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestacye uczestników Spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca osuszenia
bagien Rudnicko-Niskich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach katastralnych: Chyły, Swóły, Moskale, Warchoły, Podwolina, Nowosielec, Kończyce, Zalesie, Jezów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel powiatu Niskiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38., uznane zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt komitetu gal. Towarzystwa gospodarskiego, preliminarz kosztów na 80.103 zł. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 p. 2 i §. 4 p. 2 b. ustawy z dnia 30 Czerwca 1884 r. dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym, mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da skuteczniej, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestacje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.